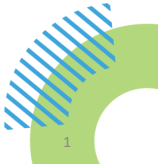

Blok 1:
ÚVOD

Riadenie vodných zdrojov
odolné voči klimatickej
zmene pre
poľnohospodárstvo, občanov
a ekosystémy

Ján Pokrivčák, SPU Nitra
19.04.2024

1

Kontext

Vodné zdroje úzko súvisia s:

- **Potravinovou bezpečnosťou a rozvojom vidieka**
- **Klimatickou zmenou, biodiverzitou, ochranou prírodných zdrojov**
- **Rozvojom hospodárstva, energetiky**

2

Kontext

- Chýba produkcia ovocia a zeleniny,
- Klesá živočíšna výroba

	Slovensko	EÚ27	SR/EÚ27
Obilniny	28.0%	12.7%	221%
Priemyselné plodiny	14.3%	5.1%	278%
Krmoviny	7.3%	6.8%	107%
Zelenina	4.5%	15.8%	28%
Zemiaky	2.1%	3.4%	62%
Ovocie	2.0%	8.1%	25%
Ostatné plodiny	0.4%	0.6%	69%
Hovädzí dobytok	4.9%	7.6%	65%
Ošipané	7.1%	10.8%	66%
Ovce a kozy	0.5%	1.1%	51%
Hydina	4.4%	5.3%	83%
Ostatné zvieratá	0.3%	0.6%	47%
Mlieko	13.3%	14.8%	90%
Vajcia	3.5%	2.5%	140%
Ostatné živočíšne produkty	0.6%	0.7%	84%
Sekundárne aktivity	6.8%	4.2%	162%

3

3

Kontext

Nová SPP rieši potravinovú bezpečnosť dotačne:

- **Ovocia a zeleniny:**
 - Viazaná podpora príjmu, Šetrné postupy (integrovaná produkcia), Organizácie výrobcov (SOT), Ekologické poľnohospodárstvo
- **Cukrová repa:**
 - Viazaná podpora príjmu
- **Živočíšna produkcia:**
 - Viazaná podpora príjmu, Dobré životné podmienky, ANC platby,

Dlhodobu zaostávajú investície do verejnej infraštruktúry a efektívne nastavenie politik a regulácií vo vzťahu k vode

4

4

Kontext

- Environmentálne ukazovatele sú relatívne lepšie v SR, ale hlavne v dôsledku nižšej produkcie potravín

	ØEÚ-27	SR
Podiel ekologického poľnohospodárstva (2019)	8.50%	10.40%
Používanie pesticídov (2019, kg/ha)	2 113	1 228
Riziko používania pesticídov (2019 oproti priemeru 2011-2013)	79	78
Emisie zo živočíšnej výroby (2019 na VDJ)	2.73 t	2.72 t
Podiel poľnohospodárstva na emisiách skleníkových plynov (2019)	10.40%	6.70%
Predaj antimikrobiálnych látok (2018, mg na zvieru)	118 mg	49 mg
Biodiverzita: Index poľného vtáctva (2018, 2010=100%)	83.10%	83.50%
Podiel poľnohospodárskej pôdy v Natura 2000 (2018)	9.90%	15.50%
Podiel lesov v Natura 2000 (2018)	31%	46.60%
Obsah organického uhlíka v pôde (2015)	43.1 g/kg	22.4 g/kg

5

5

Kontext

- Jedným z hlavných nemonetárnych problémov je voda
- Voda je limitovaným prírodným zdrojom
- Existuje konkurencia po vode
- WEFE NEXUS prístup (Voda, Energia, Potraviny, Ekosystémy)
- Vo WEFE NEXUS participujú technickí aj netechnickí aktéri
- Aktéri sa podieľajú na formulovaní a implementovaní politik a regulácií

6

Zahrnutie stakeholderov zabezpečí

- Presadenie rôznorodých záujmov
- Lepšie rozhodovanie
- Efektívnejšiu implementáciu
- Transparentnosť, zodpovednosť, dôveru

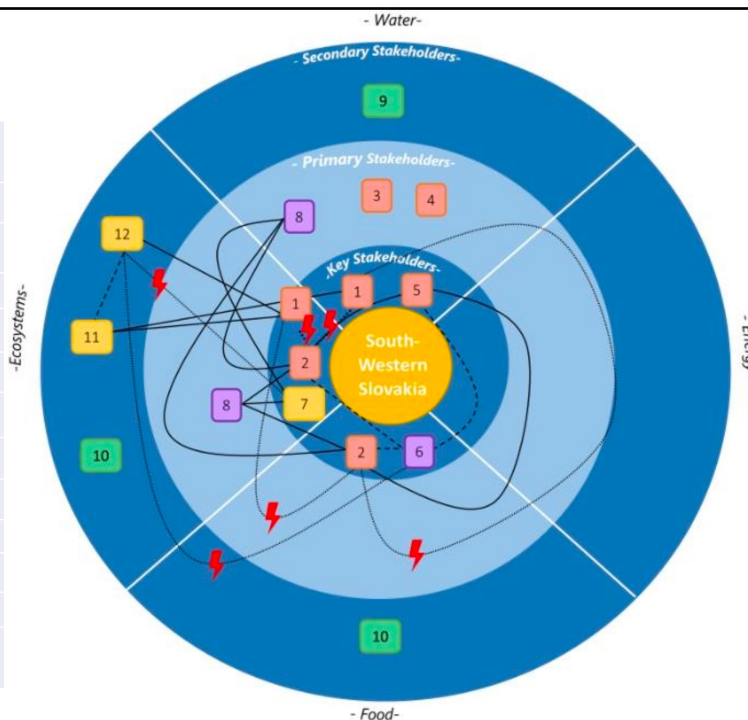
Voda je vzácnym verejným statkom

7

Hlavní stakeholderi

Zainteresaná strana

- 1 Ministerstvo životného prostredia SR
- 2 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- 3 Miestna samospráva (obce, okresy, regióny)
- 4 Slovenský vodohospodársky podnik, povodia riek
- 5 Hydromeliorácie, štátny podnik
- 6 Poľnohospodárstvo a poľnohospodárske podniky
- 7 Vlastníci a užívatelia pozemkov
- 8 Projektanti pozemkových úprav
- 9 Výskumný ústav vodného hospodárstva
- 10 Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy
- 11 Slovenská inšpekcia životného prostredia
- 12 Ochrannárske združenia

8

Výzvy udržateľného riadenia vody

- Klimatická zmena a jej dopady (rast teplôt, extrémnych prejavov počasia, ...)
- Znečistenie vôd
- Degradácia ekosystémov, strata biodiverzity
- Nízka zádržnosť vody, kvalita pôdy
- Nedostatočná a zaostalá infraštruktúra
- Fragmentácia, chýbajúci integrovaný prístup pri politikách
- Slabá medzirezortná koordinácia pri reguláciách
- Nedostatok zdrojov na investície
- Nedostatočné údaje
- Na vidieku vlastnícke práva k pôde

9

Strategický plán SPP 2023-2027

Strategické vyhlásenie SP SPP

..... Na adaptáciu poľnohospodárstva na zmenu klímy bude Slovensko investovať do závlah a vodozádržných zariadení.

Intervencie:

- 73.9 Produktívne investície do rozširovania a budovania nových závlah na farmách** 8,25 mil. EUR (250 000 na projekt)
- 73.10 Produktívne investície do rozširovania a budovania novej infraštruktúry závlah mimo fariem,** 5,0 mil. EUR (500 000 EUR na projekt)
- 73.11 Produktívne investície do rekonštrukcie a modernizácie existujúcej infraštruktúry závlah** 18,75 mil. EUR , }521 000 EUR na projekt|

10

Strategický plán SPP 2023-2027

Intervencie:

73.12 Investície do vodozadržných opatrení mimo fariem

6,0 mil. EUR (500 000 na projekt)

73.13 Investície do zvyšovania vodozadržnej funkcie lesa

7,0 mil. EUR (200 000 EUR na projekt)

73.17 Projekty pozemkových úprav

50,0 mil. EUR (350 000 EUR na projekt)

73.18 Budovanie spoločných zariadení a opatrení – prvky zelenej a modrej infraštruktúry

40,0 mil. EUR (500 000 EUR na projekt)

11

Strategický plán SPP 2023-2027

Okrem investícií je ochrana vody a jej zadržiavanie v krajine súčasťou aj iných intervencií:

Eko-schémy: Celofarmová + Pastevný chov

Ekologické poľnohospodárstvo

Precízne hnojenie orných pôd

Šetrné hospodárenie na ornej pôde, v ovocných sadoch a vinohradoch

12

Ekonomické nástroje

- Platby za odber vody (SVP a Envirofondeu), zavlažovanie 50 tis m3 zadarmo, potom 0,01 EUR m3 podzemnej vody
- Platby za vypúšťanie odpadových vôd (SVP a Envirofondeu)
- Poistenie (dotované) sucho, záplavy
- Platby za environmentálne služby
- Dane
- Pokuty
- Dotácie na budovanie infraštruktúry
- PPP
- Nemonetarné dobrovoľné dohody
- Trh s vodou (nie v SK)
- **Operačné programy: vysoká závislosť financovania infraštruktúry na eurofondoch**

13

Očakávané prínosy workshopu

Konkurencia po vode rastie v dôsledku ekonomického rastu a klimatickej zmeny

Rastú záplavy, suchá, teploty, nerovnomernosť zrážok, erózia, klesá kvalita a množstvo vody – produktivita poľnohospodárstva ohrozená

Komplexný WEFE NEXUS prístup potrebný – spolupráca rezortov a stakeholderov
Voda – Energia – Potraviny - Ekosystémy

Je potrebné riešiť politiky a regulácie na základe odbornosti so zapojením všetkých stakeholderov, aj marginalizovaných – dlhodobá spolupráca

Neefektívne nastavené politiky a regulácie a podfinancovanie investícií do infraštruktúry spôsobí pokles produkcie potravín, energií aj degradáciu ekosystémov

14

